WIKIPEDIA

Lituaneg

Al **lituaneg** (*lietuvių kalba*) zo ur yezh indezeuropek, yezh ofisiel Stad Lituania hag unan a yezhoù ofisiel Unaniezh Europa. War-dro 2,9 milion a lituanegerion a-vihanik zo e Lituania ha war-dro 200 000 e maez Lituania. Ur yezh valtek eo, tost d'al latveg daoust ma n'eus ket ag etrekompren etre o c'homzerion. Skrivet eo gant ul lizherenneg latin. Mirourañ hag henaekañ yezh indezeuropek, komzet hiriv an deiz, a reer outi dre mard eus bet miret enni henstummoù bet dilaosket er yezhoù indezeuropek arall.

Lituaneg
(*lietuvių kalba*)

Perzhioù

Komzet e :	Lituania, Rusia, Latvia ha broioù arall
Rannved :	Europa
Komzet gant :	3,2 milion (bed a-bezh)
Familh-yezh :	Yezhoù indezeuropek ▪ Yezhoù baltek-slavek ▪ Yezhoù baltek ▪ Yezhoù baltek ar reter ▪ **Lituaneg**

Statud ofisiel

Yezh ofisiel e :	Lituania, kenofisiel e Unaniezh Europa
Akademiezh :	Bodad ar Stad evit al lituaneg

Kodoù ar yezh

ISO 639-1	lt
ISO 639-2	lit
ISO 639-3	lit
Kod SIL	

Sellit ivez ouzh ar pennad Yezh.

Taolenn

Istor
Dasparzh douaroniel
Rannyezhoù
Reizhskrivadur
  Kensonennoù
  Vogalennoù
Soniadouriezh
  Vogalennoù
  Kensonennoù
  Taol-mouezh
Yezhadur
Geriaoueg
  Geriaoueg indezeuropek
  Amprestadennoù digant yezhoù arall
Skwerioù
Arvezioù an henlituaneg
Gwelet ivez

Istor

Gober a reer c'hoazh e lituaneg gant ul lod a reizhiad soniadourel ha dibarderioù neuziadurel an indezeuropeg ha perzhioù boutin en deus gant yezhoù indezeuropek kozh evel ar sañskriteg pe al latin. Dedennus eo enta war tachenn ar genyezhoniezh (keverata yezhel) hag evit ar studiadennoù war ar yezhoù indezeuropek.

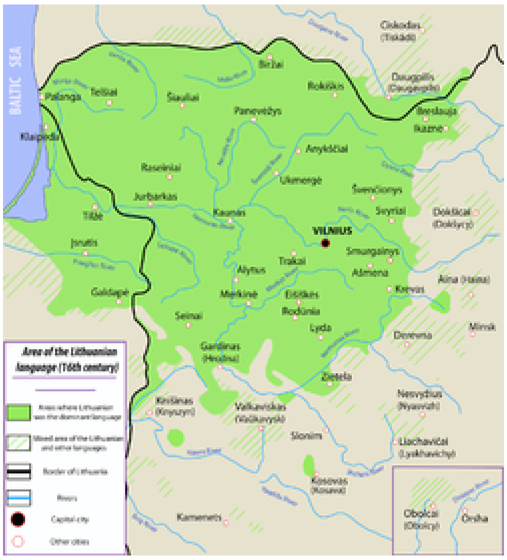
BALTIC SEA
Ciskodas (Tiskadi)
Biržai
Daugpilis (Daugavpils)
Palanga
Telšiai
Šiauliai
Rokiškis
Panevėžys
Breslauja
Klaipėda
Anykščiai
Raseiniai
Ukmergė
Švenčionys
Jurbarkas
Kaunas
Svyriai
Dokšicai (Dokšycy)
Tilžė
VILNIUS
Įsrutis
Smurgainys
Trakai
Ašmena
Alytus
Aina (Haina)
Krėva
Galdapė
Merkinė
Eišiškės
Rodūnia
Seinai
Lyda
Minsk
Dzerzina
Gardinas (Hrodna)
Zietela
Nesvyžius (Niasvizh)
Knišinas (Knyszyn)
Valkaviskas (Vaŭkavysk)
Slonim
Liachavičai (Lyakhavichy)
Kosovas (Kosava)
Kamenets
Obolcai (Obolcy)
Orsha
Area of the Lithuanian language (16th century)
Areas where Lithuanian was the dominant language
Mixed area of the Lithuanian and other languages
Border of Lithuania
Rivers
Capital city
Other cities

Lituanegva er XVIvet kantved

Eus ar c'hentvalt-slaveg e teu al lituaneg ha razh ar yezhoù baltek. Setu mard eus perzhioù boutin d'ar yezhoù-se gant ar yezhoù slavek, kar dezhe e meur a geñver. Da neuze, dre m'eo al lituaneg mirour-tre, e c'heller dezastum dioutañ gerioù kentslavek.

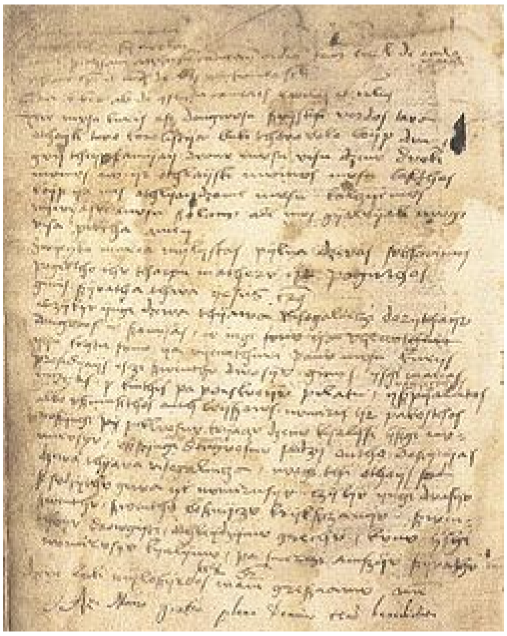

Dornskrid lituanek koshañ

Hervez martezeadennoù yezhadegel (glotokronologek) o dije ar yezhoù kentvaltek diforc'het diouzh ar yezhoù indezeuropek kent ar c'hentañ milved kent JK, hag o dije yezhoù baltek ar reter dispartiet diouzh re ar c'hornôg etre 400 ha 600. Al lituaneg hag al latveg o deus kroget da ziforc'hañ goude 800, met e-pad pell e oant bet div rannyezh d'ur genyezh, ha rannyezhoù-ardreuziñ zo bet etre an div yezh betek ar XVIIvet kantved. Emdroet o deus en un doare disheñvel dreist-holl abalamour da abegoù istorel: chomet eo e-pad pell Lituania dizalc'h keit ha ma oa an danvez Latvia dindan beli urzhioù milourel alaman (Urzh Livonian hag e warlerc'hidi).

Ingerm
Liefland
Curland
Preuſſe
Tewe muſu kurſ eſi danguj. Szweskis wardas Tawo.

Kartenn yezhoù europa (1741). Warnezhi gwerzad kentañ ar *Pater Noster* e lituaneg

Ar skrid lituanek koshañ deuet betek ennomp eo troidigezh un destenn relijiel savet e deroù ar XVIvet kantved e rannyezh Aukštaitija. Bez ez eus bet levrioù lituanek moullet adalek 1547, hogen chomet eo dister a-walc'h al lennegezh hag ar skridoù lituanek betek an XVIIIvet kantved. E 1864, da heul « ensavadeg miz genver », e voe berzet ar yezh er c'helenn hag ar moullañ skridoù e lituaneg (hag implij al lizherenneg latin war un dro). Neoazh, kendalc'het e voe da voullañ levrioù lituanek en arallvro ha kaset e vezent dre guzh a Brusia ar reter. Maget e veze er vro ur santad broadel kreñv a-drugarez dezhe ha diberzet e voe yezh Lituaniz en embann e 1904.

Skweriekaet ha bremanaet eo bet al lituaneg a-drugarez d'ar yezhoniour Jonas Jablonskis (1860–1930) peurgetket. Klasket ez eus bet kavout reolennoù boutin a-hed an XIXvet kantved, hogen hennezh eo a embannas pennaennoù diazez skweriekadur al lituaneg e *Lietuviškos kalbos gramatika* ("Yezhadur al Lituaneg"), e 1901. Diazezet e oa e ginnigoù war e rannyezh c'henidik, hini Suvalkija (e Lituania ar c'hreisteiz) ha war al lituaneg komzet e Prusia ar reter (e-lec'h ma oa miret elfennoù an henbruseg). Klasket en doa ivez glanaat ar yezh o krouiñ nevezc'herioù diwar stummoù kozh.

Deuet e oa al lituaneg da vout yezh ofisiel ar Stad lituaniat e 1918 (disparti diouzh Rusia) ha da vare an Unaniezh soviedel e veze implijet ingal e prezegennoù ofisiel a-gevret gant ar rusianeg en doa, evelkent, muioc'h a blas o vezañ ma oa yezh ofisiel an URSS.

Dasparzh douaroniel

3,2 milion a dud a gomz lituaneg er bed. Komzet e vez lituaneg e Lituania dreist-holl: 2 998 825 er c'homze enni e 2002, da lavaret eo war-dro 80% ag ar boblañs e 1998 (hogen tost an holl dud a oar distripañ lituaneg zoken pa n'eo ket o yezh-vamm ha mard int ezel a vinorelezhioù kenel - bihanniver etnek -). A-hend-arall ez eus minorelezhioù lituaneger er broioù diwar-dro ha Lituaniz lituaneger o vevañ en arallvro (harluet da vare an URSS evit ul lod mat anezhe).

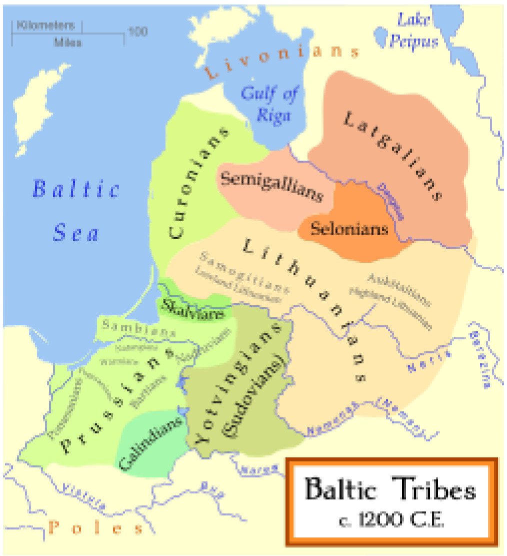
Kilometers
Miles
100
Lake Peipus
Livonians
Gulf of Riga
Latgalians
Baltic Sea
Curonians
Semigallians
Selonians
Lithuanians
Samogitians
Aukštaitians
Skalvians
Sambians
Prussians
Yotvingians (Sudovians)
Galindians
Neris
Nemunas
Berezina
Narew
Vistula
Bug
Poles
Baltic Tribes
c. 1200 C.E.

Ar meuriadoù balt, al Lituanianed en o zouesk, en XIIIvet kantved

Lituania	2 998 825 (e 2002)
Rusia	70 000
Latvia	35 000
Polonia	30 000
Spagn	20 000
Kazakstan	10 964
Belarus	10 031
Estonia	3 000
Belarus	2 300
Aostralia	10 000
Estonia	1 701
Ouzbekistan	1 040
Stadoù-Unanet	-
Kanada	-
Arc'hantina	-

Rannyezhoù

Div rannyezh zo d'al lituaneg (*tarmės*): *Aukštaičių* (aukštaitianeg, pe "lituaneg uhel", en Aukštaitija hag e reter Lituania), *Žemaičių/Žemaitiu* (Samogitianeg, e Samogitia / Žemaitija, e kornôg ar vro). Disheñvel mat eo ar samogitianeg diouzh al lituaneg standard diazezet war ar rannyezh kentañ (gant elfennoù a lituaneg Prusia). Stummet eo bet ar samogitianeg etre an XIIIvet kantved hag ar XVIvet hini dindan levezon ar c'huronianeg. Dasparzh ar rannyezhoù a glot mat gant rannvroioù tudouriel Lituania.

Isrannyezhoù (*patarmės*) a gaver en div rannyezh veur-se : pep hini he deus teir isrannyezh. Ar samogitianeg a vez rannet etre re ar c'hornôg, an norzh hag ar su; an aukštaitianeg etre re ar c'hornôg (*Soduviečiai*), *Dainava* (Su) hag ar reter (an div re-mañ ziwezhañ a reer rannyezhoù dzūkian anezhe abalamour d'an implij a reer enne a dz e-lec'h dž er yezh standart). Pep isrannyezh zo islodennet c'hoazh (*šnektos*).

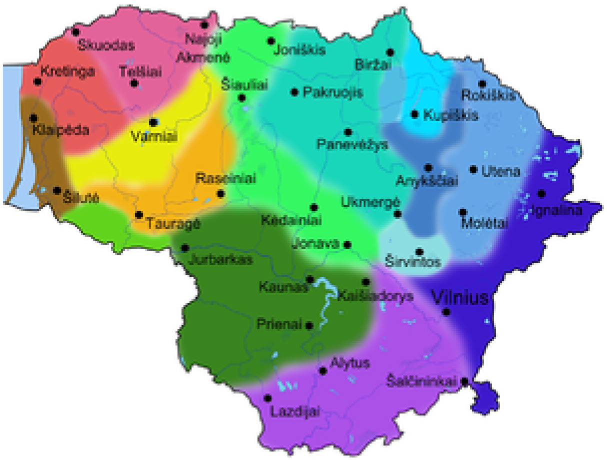
Skuodas
Naujoji Akmenė
Joniškis
Biržai
Kretinga
Telšiai
Šiauliai
Pakruojis
Rokiškis
Klaipėda
Varniai
Kupiškis
Panevėžys
Utena
Raseiniai
Anykščiai
Šilutė
Ukmergė
Ignalina
Tauragė
Kėdainiai
Molėtai
Jonava
Jurbarkas
Širvintos
Kaunas
Kaišiadorys
Vilnius
Prienai
Alytus
Šalčininkai
Lazdijai

Kartenn a ziskouez dasparzh ar rannyezhoù hag isrannyezhoù e Lituania: isrannyezhoù ar samogitianeg zo livet e melen, ruz ha gell; re al "lituaneg uhel" e glas, gwer ha limestra.

Reizhskrivadur

Abaoe ar XVIvet kantved e skriver e lituaneg diwar-bouez al lizherenneg latin mui sinoù diakritek liesseurt (ogonek (anvet *nosinė*, da lavarout eo “dre fri”, e lituaneg), karon, pik, makron) ha divc'hrafennoù. Donet a ra an implij ag ar sinoù diakritek-se ag unan a ziazezerion ar yezh a vevas en harlu e Tchekia.

Lec’hiet eo an Y etre an I hag ar J.

A Ą B C Č D E Ę Ė F G H I Į Y J K L M N O P R S Š T U Ų Ū V Z Ž

a ą b c č d e ę ė f g h i į y j k l m n o p r s š t u ų ū v z ž

Gellout a reer merkañ an taol-mouezh hag hirder ar vogalennoù a-drugarez d’an tiredoù lemm ha boud, ha d’ar makron. Neoazh n’o c’haver nemet er geriadurioù hag el levrioù-deskiñ.

Implijet e vez ivez ar c’houblad lizherennoù da heul:

Ch Dz Dž Ie Uo

ch dz dž ie uo

Kensonennoù

Pennlizherenn	B	C	Č	D	F	G	H	J	K	L	M	N	P	R	S	Š	T	V	Z	Ž
Lizherenn vunut	b	c	č	d	f	g	h	j	k	l	m	n	p	r	s	š	t	v	z	ž
LFE	b	t͡s	t͡ʃ	d	f	g	ɣ	j	k	l	m	n	p	r	s	ʃ	t	ʋ	z	ʒ

Vogalennoù

Pennlizherenn	A	Ą	E	Ę	Ė	I	Į	Y	O	U	Ų	Ū
Lizherenn vunut	a	ą	e	ę	ė	i	į	y	o	u	ų	ū
LFE	ɐ / äː	äː	ɛ / æː	æː	eː	ɪ	iː	iː	ɒ / oː	ʊ	uː	uː

Soniadouriezh

Vogalennoù

Kensonennoù

Taol-mouezh

Yezhadur

Henaekoc’h eo yezhadur al lituaneg eget hini n’eus forzh pe yezh indezeuropek arall komzet en Europa. Setu ma kaver alies mard eo diaes da zeskiñ.

Fiñvus eo an taolmouezhiañ, setu perak er merker er geriadurioù.

Ur yezh SVO (Rener-Verb-Renadenn) eo. Hogen, evel e latin, abalamour d’an amstouadoù e c’heller lakaat ar gerioù e n’eus forzh pe urzh er frazenn.

Bout zo:

- 7 troad yezhadurel:
  - nominativel
  - genitivel
  - dativel
  - akuzativel
  - instrumentel
  - lokativel (gant troadoù ouzhpenn ennañ)
  - vokativel
- 5 strollad ag amstouadoù
- 3 reizh:
  - ar c’hourelezh
  - ar venelezh
  - an nepreizh
- 2 du:
  - Tu gra
  - Tu gouzañv
- 3 doare:
  - Doare-disklêriañ
  - Doare-divizout
  - Doare-gourc’hemenn
- 4 amzer:
  - Amzer a-vremañ
  - Amzer dremenet
  - Amzer dremenet er stumm boaz
  - Amzer dazont

Gellout a reer chomel hep skrivañ ar raganvioù-gour renet: *(Aš) esu bretonas,(aš) kalbu bretoniškai* (Breizhad on, komz a ran brezhoneg);

ha tu zo da chomel hep lavaret ar verb bout (*būti*) en amzer a-vremañ: *Aš (esu) Jonas* (Me (zo) Yann).

Geriaoueg

Geriaoueg indezeuropek

Amprestadennoù digant yezhoù arall

Skwerioù

Arvezioù an henlituaneg

Gwelet ivez

Adtapet diwar « https://br.wikipedia.org/w/index.php?title=Lituaneg&oldid=1846731 »

Kemmoù diwezhañ degaset d'ar bajenn-mañ d'an 23 Gwe 2019, da 18:14.

Gallout a reer implijout an testennoù zo dindan an Aotre-Implijout Creative Commons Dereiñ/Kenrannañ diouzh an hevelep divizoù; divizoù ouzhpenn a c'hall bezañ ivez. Gwelet an Doareoù Implijout evit gouzout hiroc'h.